

KS. DR JAROSŁAW M. LIPNIAK
PWT Wrocław

DAVIDE MUSSONE,
L'EUCARISTIA NEL CODICE DI DIRITTO CANONICO.
COMMENTO AI CAN. 897–958, LIBRERIA EDITRICE
VATICANA, CITTÀ DEL VATICANO 2002, s. 209.

W niecały rok od zakończenia Roku Różańca Jan Paweł II podjął nową inicjatywę: ogłosił Rok Eucharystii (październik 2004 – październik 2005). Obie te inicjatywy Biskupa Rzymu następują po sobie w ścisłym powiązaniu.

W liście apostolskim *Rosarium Virginis Mariae* Papież zaprosił nas do kontemplowania Chrystusa tak jak czyniła to Jego Niepokalana Matka – Maryja. Potem ogłosił encyklikę *Ecclesia de Eucharistia*, która wiodła do tego, co jest „źródłem i szczytem” całego chrześcijańskiego życia. Namiestnik Chrystusa wezwał w niej wszystkich chrześcijan do odnowienia gorliwości w sprawowaniu i adoracji Eucharystii.

Obecnie Rok Eucharystii wprowadzony i inspirowany listem apostolskim *Mane nobiscum Domine*, stwarza ważną okazję teologiczno-duszpasterską, aby cały Kościół został wewnętrznie uwrażliwiony na to, by tę Ofiarę i Sakrament uczynić centrum swojego życia. Ta wielka tajemnica wiary domaga się wielkiej refleksji. Jest ona zawsze aktualna a szczególnie w związku z Rokiem Eucharystii. Dokumenty papieskie mobilizują do takiej refleksji.

Na dwa lata przed ogłoszeniem Roku Eucharystii ukazała się w Watykanie książka, która omawia najważniejszy sakrament Kościoła od strony prawa kanonicznego. Z zadowoleniem należy odnotować opracowanie w aspekcie prawnym zagadnień związanych z Eucharystią. Jest to przecież sakrament najbardziej czcigodny – jak czytamy w kan. 897. W niej sam Chrystus Pan jest obecny, ofiaruje się oraz jest spożywany i dzięki niej Kościół ustawicznie żyje i wzrasta. Ofiara eucharystyczna, pamiątka śmierci i zmartwychwstania Pana, w której uwiecznia się Ofiara Krzyża, jest szczytem i źródłem całego kultu oraz życia chrześcijańskiego. Oznacza ona i sprawia jedność Ludu Bożego, przez nią buduje się Ciało Chrystusa. Pozostałe zaś sakramenty i wszystkie kościelne dzieła apostołatu mają związek z Najświętszą Eucharystią i ku niej są ukierunkowane. To stwierdzenie teologiczne i prawne zarazem

uzasadnia i umiejscawia tę problematykę w centrum zagadnień. Z tego też względu wszyscy wierni winni się interesować Eucharystią, coraz głębiej ją poznawać i adorować. Obowiązkiem zaś duszpasterzy pozostaje systematyczne wykładanie wiernym nauki o tym Sakramencie oraz stosowne pouczenie o obowiązku oddawania mu należnej czci (por. kan. 898).

Praca Davide Mussone jest ona komentarzem do norm KPK z 1983 roku w tej materii, chociaż nie brakuje też odniesień do poprzedniego kodeksu i innych wytycznych Stolicy Apostolskiej. Autor jest wierny podziałowi kodeksowemu na rozdziały i kanony, dlatego rozdziały publikacji pokrywają się z nimi, a poszczególne tytuły punktów rozdziału odpowiadają treściom kolejnych kanonów. Każdy rozdział zawiera syntetyczne podsumowanie. Można skonstatować, że struktura opracowania jest przejrzysta, chociaż mało kreatywna.

Rozprawa składa się z ośmiu rozdziałów oraz wykazu źródeł i literatury. Pracę kończy indeks cytowanych autorów. Objętość wykazu źródeł i literatury (15 stron) wskazuje, że jest to praca solidna, ukazująca w sposób rzetelny obraz prawny Eucharystii.

Rozdział I zatytułowany *Aspekty teologiczne i prawne (kan. 897–898)* Eucharystii wyjaśnia jej pojęcie, naturę i istotę oraz uczestnictwo i znaczenie Najświętszej Eucharystii w życiu wiernych. Autor przedstawiając nazwy Eucharystii w różnych językach i tradycji zauważa, że one się wzajemnie dopełniają, a każda z nich akcentuje pewien wymiar tej rzeczywistości. Rozdział II pracy poświęcono sprawowaniu Eucharystii (kan. 899), akcentując rolę celebransa i innych wiernych, a także poruszając w nim kwestię owoców Mszy świętej, które to treści odpowiadają trzem paragrafom analizowanego kanonu. Udział Chrystusa i Kościoła, przez posługę kapłana przy sprawowaniu Eucharystii jest wyraźnie zaznaczony §1. Nadto podkreśla się, że we Mszy świętej Pan jest obecny substancjalnie pod postaciami chleba i wina. Z kolei w §2 istotne jest uwydatnienie udziału biskupa czy prezbitera *in persona Christi* we Mszy świętej podczas zgromadzenia liturgicznego, gdy inni wierni uczestniczą w niej odpowiednio dla święceń i zadań. Część III, dotyczy szafarza (kan. 900–911), podzielany został na 12 punktów. Kolejno omawia się sprawę ważności i godziwości sprawowania Mszy świętej; aplikowania jej za żywych i zmarłych; koncelebry; dopuszczania do odprawiania kapłana nieznanego; częstotliwości sprawowania ofiary eucharystycznej; sprawowania jednej lub więcej w ciągu dnia; udziału wiernych; funkcji liturgicznych zastrzeżonych kapłanowi; zakazu koncelebrowania z szafarzami akatolickimi; przygotowania kapłana do sprawowania Mszy świętej; szafarza zwyczajnego i nadzwyczajnego Komunii świętej; a także szafarza zwyczajnego i nadzwyczajnego Wiatyku. Czwarta część dotyczy przyjmowanie Eucharystii (kan. 912–923). D. Mussone poruszył kwestię możliwości przystępowania do Komunii świętej ochrzczone-

go, warunków dopuszczenia dzieci oraz ich przygotowania do I Komunii świętej, wykluczenia przyjmowania Eucharystii przez ekskomunikowanych i obłożonych interdyktem, sprawę ustalenia tego, kto jest w stanie grzechu ciężkiego i nie powinien sprawować i przyjmować Eucharystię? Autor omawia kwestię przyjmowania Komunii świętej po raz drugi tego samego dnia, przyjmowania jej w czasie i poza Mszą świętą oraz postu eucharystycznego. Zajmuje się także obowiązkiem Komunii wielkanocnej, przyjmowania Wiatyku. W kolejnym rozdziale zatytułowanym *Obrzędy i ceremonie (kan. 924–930)* ujęta została kwestia sprawowania Eucharystii. Elementy i znaki sakramentu, Komunia święta pod dwiema postaciami, użycie chleba praśnego oraz konsekracja chleba i wina stanowią przedmiot wyjściowy rozważań tej części. W dalszej kolejności przybliża się język i strój liturgiczny, a rozdział zamyka problematyka sprawowania Mszy świętej przez kapłanów chorych i niewidomych. Rozdział VI dotyczy czasu i miejsca (kan. 931–933) celebrowania Eucharystii. W tej ostatniej kwestii wyraźnie się wymienia trzy warunki: zgodę na celebrowanie Mszy świętej w świątyni braci odłączonych, nie mających pełnej jedności z Kościołem katolickim, wyrażoną przez ordynariusz miejsca, w którym Eucharystia ma być sprawowana; istnieje słuszna przyczyna; jest przewidywany brak zgorszenia. Nie przeprowadza się jednak żadnej analizy tych warunków, a zasługują na nią, zwłaszcza że mogą się rodzić wątpliwości. Autor nadmienia natomiast o możliwej analogii, tj. sytuacji celebracji w kościele katolickim przez ministra niekatolickiego przy zachowaniu wymienionych warunków. Problem ten wykracza, jak się wydaje, poza treść kan. 933. Przedostatni rozdział omawia kwestię przechowywania i kultu Eucharystii (kan. 934–944). *Ofiary mszalne złożone z okazji sprawowania Mszy świętej* to problematyka ostatniego VIII rozdziału. Autor zajmuje się najpierw godziwością ofiar mszalnych, ich celem i zakazem handlowania nimi.

Recenzowana praca jest udaną próbą opracowania problematyki związanej z Eucharystią w aspekcie prawnym. Jest to ujęcie syntetyczne i zasadniczo całościowe, może tylko w niektórych partiach zbyt szczupłe. Rzetelna recenzja wymaga podkreślenia, że po każdym rozdziale zostało zamieszczone podsumowanie zawierające istotę omawianych w nich kwestii. Praca Davide Mussona nie jest książką, którą winno się czytać jednym tchem. Opracowany materiał należy przestudiować, poznać i myśleć, a potem odpowiednio wykorzystać w chrześcijańskim życiu. Jest on nie tylko świadectwem niezmiennej nauki Kościoła i odwiecznej tradycji.